OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.
Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

Region Halland

Gäller för: Kommuner

Basala hygienrutiner inom kommunal vård och omsorg

Hitta i dokumentet

Handhygien
Handskar
Arbetskläder
Skyddskläder
Stänkskydd
Punktdesinfektion
Skoskydd
Avvikelserapportering
Patienter
Uppdaterat från föregående version

Denna hygienrutin baseras på Socialstyrelsens föreskrift, SOSFS 2015:10, om Basal hygien i vård och omsorg och gäller för den som är yrkesmässigt verksam eller under utbildning i kommunal vård och omsorg samt utlokaliserad vård och omsorg som bedrivs av privata aktörer/entreprenörer med kommunalt uppdrag inom Region Halland.

Basala hygienrutiner är den viktigaste åtgärden för att förebygga smittspridning och uppkomst av vårdrelaterade infektioner. Av denna anledning ska basala hygienrutiner alltid tillämpas där vård och omsorg bedrivs, oavsett om patienten har känd smitta eller inte.

Arbetsgivaren är skyldig att hålla vård- och omsorgspersonalen med personlig skyddsutrustning, såsom till exempel, tvål (även pappershandduk), handdesinfektionsmedel, ytdesinfektionsmedel, engångs skyddshandskar, skyddsförkläde och munskydd. Arbetsgivaren ska också sköta och underhålla den personliga utrustningen, till exempel gällande tvätt av arbetskläder.

Utrustning för basala hygienrutiner ska finnas i nära anslutning till platsen där det vårdnära arbetet sker, dvs. i nära anslutning till hygienutrymme och säng. Om detta inte är möjligt, t ex hos en dement patient rekommenderas låsbart hygienskåp i hygienutrymmet alternativt låsbar dispenser för handdesinfektionsmedel.

Följande kriterier måste vara uppfyllda för att basala hygienrutiner ska kunna utföras:

- Huden på händer, underarmar och armbågar är hel (inga eksem eller öppna sår med sekretion)
- Händer och underarmar inte är beklädda med ringar, armband, armbandsur, lösnaglar, konstgjorda naglar, nagellack, bandage, stödskenor, lösärmar etc under pågående vård- och omsorgsarbete
- Naglarna ska vara kortklippta och håret, liksom skägget, uppsatt om det är längre än axellångt

- Örhängen, halsband och huvudduk får användas under förutsättning att de inte riskerar att hänga ner i vårdarbetet

I basala hygienrutiner ingår följande:
Handhygien (tvåltvätt och desinfektion), handskar, arbetskläder, skyddsförkläde, stänk-, mun- och andningsskydd.

Handhygien

Desinfektera händerna och underarmar med ett alkoholbaserat desinfektionsmedel.

Handdesinfektion ska alltid utföras:

- Före och efter patientkontakt
- Före rent vårdarbete, såsom t ex före hantering av omläggningsmaterial och ren tvätt, före tömning av urinpåse och hjälp med födointag
- Efter orent vårdarbete, såsom t ex att ha hjälpt en patient på toaletten, efter hantering av smutstvätt och efter såromläggning
- Vid de tillfällen handskar används, desinfektera händerna innan handskarna tas ur den rena handskförpackningen samt direkt efter användning
- Efter handtvätt

Handtvätt ska utföras före handdesinfektion:

- När händerna är synligt smutsiga eller kännbart kladdiga
- Vid patientkontakt med misstänkt eller bekräftad ”magsjuka” (symtom i form av kräkning och/eller diarré). Alkohol har inte full effekt på t ex mikroorganismer såsom Clostridium difficile och Calici (vinterkräksjuka)

OBS! Använd flytande tvål, torka torrt med pappershandduk och avsluta med handdesinfektion.

Handskar

Bedöm inför varje arbetsmoment om skyddshandskar är nödvändiga för det moment du planerar att göra.
Skyddshandskar används för att skydda händerna från kraftig förorening av mikroorganismer som kan finnas i kroppsvätskor. Skyddshandskar kan även användas i andra situationer än vid basala hygienrutiner, till exempel som personlig skyddsutrustning vid kontakt med ytdesinfektionsmedel eller vid hantering av vissa läkemedel. Handskarna ska, inför användning, förvaras i avsedd förpackning. Återanvänd eller desinfektera inte skyddshandskar.

En vårdhygienisk korrekt användning av handskar innebär:

1. Att handskar endast ska användas vid kontakt eller risk för kontakt med kroppsvätskor såsom urin, avföring, blod, sekret och kräkning vid t ex:

- Blodprovstagning
- Nedre toalett
- Byte av stomi
- Tömning av urinpåse
- Sugning av luftvägar
- Upptorkning av kräkning
- Rengöring av tandprotes
- Såromläggning
- Byte av inkontinenshjälpmedel

Använd inte handskar vid moment såsom

- Bäddning
- Allmän omvårdnad t ex påklädning, matning etc

2. Desinfektera händerna både före och efter handskanvändning

3. Skyddshandskar ska bara användas under ett specifikt handskkrävande vårdmoment - Byt därför handskar mellan olika handskkrävande vårdmoment hos samma patient om det finns risk för kontakt med kroppsvätskor.

4. Kasta handskarna direkt efter användning

5. Byt handskar mellan olika patienter

Huden under en tät handske kan påverkas av handskmaterialet vilket ökar risken för hudbesvär i form av t ex kontakteksem som i värsta fall kan bli bestående. Händerna ska därför inte utsättas för handskar under längre tid eller oftare än nödvändigt.

Arbetskläder

- Ska tillhandahållas av arbetsgivaren och får bara användas i arbetet. Om arbetet bedrivs på flera platser, får de dock även bäras vid färd mellan dessa
- Arbetsklädernas ärmar ska vara så korta att de slutar ovanför armbågen
- Ska bytas dagligen eller då de blivit våta eller nedsmutsade
- Arbetsgivaren ansvarar för att arbetskläderna tvättas i minst 60 grader, företrädesvis på centralt tvätteri alternativt på arbetsplatsen
- Arbetsgivaren ansvarar för att förvaring av kläderna sker på ett sådant sätt att de inte riskerar att bli kontaminerade. Förvara inte rena arbetskläder tillsammans med privata kläder eller använda arbetskläder
- Huvudduk betraktas som arbetskläder och ska därför tvättas dagligen
- Privata kläder får inte användas. Undantag är underkläder, strumpor och kortärmad undertröja

Skyddskläder

Engångs plastförkläde, i undantagsfall, skyddsrock ska användas:

- vid klädkontakt med patienten eller patientens närmiljö
- då risk för stänk eller kontakt med kroppsvätskor föreligger
- vid hantering av förorenade föremål

Byt patientbunden skyddsrock dagligen och då den blivit synligt smutsig eller fuktig

Syftet är att skydda arbetsdräkten från föroreningar och därmed minska risken för smittspridning.

Exempel på arbetsmoment där skyddsförkläde kan användas:

- Hjälp på toaletten
- Städning
- Såromläggning
- Hjälp med nedre toalett
- Byte av urinpåse
- Hantering av smutstvätt och avfall
- Rengöring av tandprotes
- Bäddning av säng
- Sugning av luftvägar
- Byte av inkontinens-hjälpmedel

Stänkskydd

Vid arbete som medför risk för stänk av kroppsvätska mot ansiktet, använd visir i kombination med munskydd.

Punktdesinfektion

Vid spill eller stänk av kroppsvätskor ska omedelbar upptorkning och punktdesinfektion med desinfektionsmedel, innehållande tensider, utföras.

Skoskydd

Skoskydd ska i möjligaste mån inte användas då det ökar risken för kontamination av händerna då man tar på och av skydden. Detta kan leda till en ökad smittspridning.

Personal som arbetar i ordinärt boende kan, då de inte vill ta av sina ytterskor, använda sig av engångs skoskydd vid besök. Skoskydden ska betraktas som engångs och kasseras efter användandet.
Desinfektera händerna efter att du tagit på och av skoskydden!

Avvikelserapportering

Den som upptäcker risker och brister i vårdhygien anmäler detta i kommunens system för avvikelser som ett led i att förbättra verksamheten avseende patientsäkerhet.

Patienter

Vid vistelse utanför det egna patientrummet/lägenheten ska ev. sår vara väl täckta, urinpåse bör vara tömd och ev. inkontinensskydd nyligen bytt. Patienter informeras och instrueras i korrekt handhygien.

Uppdaterat från föregående version
260612 Redaktionell uppdatering i form av förtydligande